

cors 2013-2014

avaloracion diagnostica educacion segondària obligatòria competència comunicativa: aranés

Nòm e cognòms

Grop

Tèxte 1: Neil Armstrong

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions.



Neil Alden Armstrong, astronauta nòrd-american, neishec eth 5 d'agost de 1930 ena granja deth sòn pair-sénher en Wapakoneta, Ohio, Estats Units. A 15 ans, Neil comencèc es sues classes d'aviacion, pagant 9 dòlars era ora. Damb 16 ans ja auie era sua licéncia de pilòt.

En acabar era segondària comencèc es sòns estudis d'engenhèria aeronautica ena Purdue University (La Fayette, Indiana). En 1949 entrèc ena marina coma pilòt d'un pòrta-avions. L'envièren tara guèrra de Corèa, a on hec 78 missions aerianes de combat. En ua eth sòn avion siguec abatut. Recebec tres condecoracions.

Pòc dempús de graduar-se ingrèsse ena NASA, agéncia nòrd-americana entara exploracion der espaci, coma pilòt civiu de pròves de nauta velocitat. Lèu siguec seleccionat com un des pilòts der avion X-15, un modèrn prototip que podie arténher ua velocitat supersonica e granes nautades en aquera epòca.

En 1962 ingressèc en còs d'astronautes dera NASA. Quate ans mès tard, eth 16 de març, dirigic coma comandant ua mission espaciau a on amièc a tèrme ua maniòbra d'acoblament en espaci, era prumèra d'aguest genre. Era mission fracassèc en perder-se eth contròle deth conjunt. Totun, eth periòde mès decisiu dera sua vida s'inicièc quan comandèc era mission lunara dera nau espaciau Apollo 11.

Entad aguesta proesa s'utilizèc ua fusada que transportaue eth conjunt integrat peth modul de comandament e servici nomenat "Columbia", e eth modul d'alunissatge, batiat damb eth nòm de "Eagle". Era tripulacion ère composada tanben peth tinent coronèu Michael Collins, pilòt deth modul de comandament, e eth coronèu Edwin E. Aldrin, encargat de pilotar eth modul lunar.

Armstrong siguec eth prumèr òme que deishèc es sues peades ena superfícia lunara eth 21 de junhsèga de 1969, e estèc un parelh d'ores dehòra deth modul d'alunissatge Eagle. Es sues prumèras impressions sigueren: veir eth contrast de lum que se produsís en satellit e tanben, sénter qu'es sòns pès s'enfonsauen pròp d'un centimètre.

Aldrin seguic ath sòn comandant 15 minutes dempús de qu'aguest aguesse gessut deth modul lunar. Ath delà de desplegar era bandèra des Estat Units e d'installar desparièrs aparelhs scientifics, remassèren ròques entath sòn posterior estudi ena Tèrra, e tornèren triomfants tara nòsta planeta eth dia 24 de junhsèga.

Ath sòn retorn, Armstrong siguec nomenat responsable des activitats aeronautiques dera NASA, organizacion qu'abandonèc tà incorporar-se ara activitat docenta como catedratic ena Universitat de Cincinnati. Moric eth 25 d'agost de 2012.

Auer caushigat era lua ei un des hèts mès importants dera istòria. Eth madeish ac resumic ena sua coneishuda frasa, que prononcièc en hèr eth prumèr pas sus era superfícia lunara: "Ei un petit pas tà un òme, mès un gran saut entara umanitat".

http://redescolar.ilce.edu.mx/redescolar/publicaciones/publi_quepaso/neil_armstrong.htm

(Tèxte adaptat)

1 Eth pair-sénher d'Armstrong ère...

- a. empresari.
- b. agricultor.
- c. mètge.
- d. aviador.

Tèxte 1: Neil Armstrong

2 Armstrong auec eth permís de pilòt d'avions des des...

- a. 14 ans.
- b. 15 ans.
- c. 16 ans.
- d. Eth tèxte non ac ditz.

0-1

3 Armstrong estudièc ena universitat de...

- a. Wakaponeta.
- b. Indiana.
- c. Purdue.
- d. Ohio.

0-1

4 Complèta era frasa damb era forma apropiada deth vèrb *condecorar* : “Ena Guèrra de Corèa Armstrong _____ tres còps perque lutèc eroïcament”.

0-1

.....

5 Era prumèra maniòbra d'acoblament en espaci se hec en...

- a. 1960.
- b. 1962.
- c. 1966.
- d. 1969.

0-1

6 Era arribada ena lua siguec eth dia...

- a. 20 de junhsèga.
- b. 21 de junhsèga.
- c. 23 de junhsèga.
- d. 24 de junhsèga.

0-1

7 De qué trabalhèc Neil Armstrong quan deishèc era NASA?

0-1

.....

8 Era frasa que prononcièc Armstrong en caushigar era Lua signifie qu'a compdar d'alavetz...

- a. se poderien realizar grani sauts de longada.
- b. es petiti passi serien mès grani.
- c. es òmes darien passi mès longui.
- d. començarie era exploracion der univèrs.

0-1

Tèxte 1: Neil Armstrong

9 Ditz s'es frases que seguissen son vertadèras (V) o fausses (F).

- | | V | F |
|--|--------------------------|--------------------------|
| a. En Apollo 11 viatjauen dus astronautes. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| b. Eth modul d'alunissatge se didie "Eagle". | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| c. Aldrin caushiguèc era lua eth 22 de junhsèga. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| d. Armstrong moric as 82 ans. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

0-1

0-1

0-1

0-1

10 Mèrca era paraula que pòt aucupar er espaci vuet ena senténcia: "_____ sigue un petit pas tà un òme, ei un gran saut entara umanitat".

- a. Perque
- b. Encara que
- c. Ja que
- d. Totun

0-1

11 Quin ei eth tèma principau deth tèxte?

- a. Era vida de Neil Armstrong.
- b. Es problèmes dera exploracion espacial.
- c. Era preparacion tecnica des astronautes.
- d. Era istòria dera exploracion der espaci.

0-1

12 Eth tèxte ei:

- a. informatiu.
- b. literari.
- c. novellistic.
- d. descriptiu.

0-1

Tèxte 2: Eth can de montanha des Pirenèus

Lieg eth tèxte damb atencion e respon es questions.



Un treball millenari

Tradicionalment s'a hèt a servir eth can des Pirenèus (abans tanben nomenat can deth bestiar o mastin e aué en dia can de montanha des Pirenèus) coma gosset de proteccion des ramats.

Quan a principis deth sègle XX eth lop siguec exterminat e er os demorèc recludit en reductes petits, era majoria des pagesi prescindiren d'aguesti grani cans. Mès eth retorn tara sarrada pirenenca deth lop e deth gatilop, e era aparicion des cans errants qu'ataquen es ramats creen eth besonh de tornar a hèt a servir eth can de proteccion des ramats.

A cadun eth sòn trabalh

Entath ramat se hèn a servir dus tipas de cans: eth de conduccion e eth de proteccion. Eth primèr ei petit, pelut e esberit, tòque eth ramat quan eth pastor lo mane e ei nomenat "gos d'atura". Eth segon ei un can gran, blanc, legendari, dotat d'ua intelligéncia reflexiva que hè qu'interpòse era reflexion ara accion. Pòt préner decisions sense era intervencion deth pastor e foncionar de manèra totaument autonòma.

Com s'eduque

Eth can de proteccion non a estat educat entar atac. Se l'a metut de ben petit tamb es oelhes e es crabes aplicant-li estrictament eth metòde dera "imprompta". Açò vò dèder que viu permanentament damb eres, en iuèrn ena bòrda e en ostiu enes peisheus de nauta montanha. Se redusís ath minim eth sòn contacte damb es persones e se li aplique ua tecnica de manejamant plan especiau. Açò hè que se creen uns laci afectius plan fòrti damb es oelhes, que se convertissen en ua acceptacion totau e recipròca. Era sua familia son es oelhes e es crabes e eth sòn instint hè que reaccione contra quaussevolh menaça potenciau ath ramat.

Com actue

Pòt èster en miei deth ramat com ua oelha o ua craba mès, creant ua zòna de seguretat o dessús d'un ticò dominant era zòna de peisheu. Quan percep un indici de perilh, era sua primèra reaccion ei eth lairet, ara ora que s'interpòse entre era potenciau amenaça e eth ramat. Hè a servir era sua colossau envergadura e es sòns lairets grèus e sonors entà dissuadir as potenciaus enemics, mès se non se lo ten en compde, pòt arribar ar enfrontament.

Atencion! Tu ès un desconeishut!

Quaussevolh circumstància que pogue perturbar eth ritme deth ramat (excursionistes a pè, damb bicicleta o en mòto, animals domètges o sauvatges) met en alèrta ath can de proteccion. Per aquerò, se vos trobatz un ramat ena montanha, susvelhatz eth vòste comportament e prenetz es mesures següentes:

- Sauvatz es distàncies.
- Passatz luenh deth ramat.
- Se portatz un can, estacatz-lo.
- S'encara atau se vos apròpe un can de proteccion, tietz compde damb es comportaments: se vatz en bicicleta, baishatz; non li detz arren tà minjar; non sagetz de tocar-lo; non li hetz cap de fòto; non l'heuatz es braci ne hetz cap de movement brusc e sustot non lo menacetz perque eth can de proteccion poderie interpretà'c coma ua agression.
- Se maugrat açò vos impressione era sua preséncia, adoptatz un comportament tranquil e passiu sense dar mòstres d'intranquillitat e hètz eth torn lentament, en tot apartar-vos d'eth. Dilhèu vos shome e vos acompanhe ua estona e dempús tornarà damb eth ramat.

Institut Pirinenc del Gos de Muntanya dels Pirineus, info@institutpirinenc.org

(Tèxte adaptat)

Tèxte 2: Eth can de montanha des Pirenèus

1 Quini d'auie dus nòms auie eth can de montanha des Pirenèus?

0-1

.....

2 Senhala era frasa equivalenta a: "Ei necessari recuperar eth can des Pirenèus".

- a. S'a recuperat eth can des Pirenèus.
- b. S'auie de recuperar eth can des Pirenèus.
- c. S'a de recuperar eth can des Pirenèus.
- d. S'age de recuperar eth can des Pirenèus.

0-1

3 Perqué ei necessari recuperar eth can des Pirenèus?

0-1

.....

4 Eth "gos d'atura" servís tà...

- a. tocar eth ramat.
- b. protegir es oelhes.
- c. hèr companhia ath pastor.
- d. susvelhar es cases.

0-1

5 Eth can de proteccion ei:

- a. agressiu.
- b. reflexiu.
- c. venjatiu.
- d. petit.

0-1

6 Eth metòde entà ensenhar ath can de proteccion se base sustot en...

- a. es recompenses quan escote.
- b. es castigs quan non escote.
- c. es vincles afectius damb eth ramat.
- d. era convivència damb eth sòn mèstre.

0-1

7 Quan percep un possible atacant, eth can de proteccion...

- a. lo va a cercar e lo menace entà que huge.
- b. non hè arren sense recéber es ordes deth pastor.
- c. se camufle damb es oelhes deth ramat.
- d. lo dissuadís damb es sòn lairets.

0-1

Tèxte 2: Eth can de montanha des Pirenèus

8 Ditz quin ei eth nèxe adequat ena frasa: “_____ còste un shinhau, vau era pena esforçar-se tà ensenhar ben a un can de proteccion”.

- a. Pr’amor que
- b. Quan
- c. Tostemp que
- d. Maugrat que

0-1



9 Quina d’aguestes frases resumís mès ben es conselhs que cau seguir dauant d’un can de proteccion?

- a. Shiular e dider-li paraules carinhoses damb votz doça.
- b. Arrir e hèr-li gèstes d’amistat e d’alegria.
- c. Apropar-se-i sense pòur e dar-li quauquarren tà minjar que li agrade.
- d. Non hèr arren qu’eth pogue interpretar com ua agression.

0-1



10 Ditz s’aguestes afirmacions son vertadèras (V) o fausses (F).

- | | V | F |
|--|--------------------------|--------------------------|
| a. Es ossi sigueren exterminats a principis deth sègle xx. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| b. Eth “gos d’atura” ei petit, pelut e esberit. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| c. Eth can de proteccion pòt préner decisions autonòmes. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| d. Eth tèxte ei trèt dera web d’un institut de segondària. | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

0-1



0-1



0-1



0-1



Expression escrita

EXERCICI D’ORTOGRAFIA

1 Complèta es paraules deth tèxte plaçant era letra o letres (e er accent se ne cau) en espaci vuet corresponent.

- a. Te p__rti un paquet.
- b. Cau __ster mès prudent.
- c. Non è era sua adre__a electronica.
- d. M’agradarie qu’ac vede__es.
- e. Ad aguest numèro li manque un __èro

0-1



a

0-1



b

0-1



c

0-1



d

0-1



e

Expression escrita

EXERCICI DE PUNTUACION

2 Plaça es 10 signes de puntuacion adequats (virgula, punt, punt e virgula, punt e apart, punt e seguit, signe d'interrogacion o exclamacion, punts suspensius, etc.). Quan metes un punt o un punt e a part, as de méter en majuscula era prumèra letra dera paraula que seguís.

- Loïsa__ (1) qué haràs aguest dimenge__ (2)

- Donc__ (3) se te digui era vertat__ (4) encara non ac sabi__ (5) dilhèu vau tà casa de Marissa__ (6) era mia cosia__ (7) tu ja la coneishes__ (8) ei era que demore ena plaça dera glèisa__ (9) apròp dera oficina de torisme__ (10)

0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Redaccion

Escriu entre 10 e 15 línies. Se n'escrives mens de 10, non se te corregirà era redaccion e se veirà afectada era tua puntuacion.

Te recomanam que seguisques aquest procediment:

1. planificacion, esquèma des idies que desenvoloparàs.
2. prumèra version dera redaccion.
3. revision, correccion e version definitiva.

TÈMA: Es cans

0-1-2

-3-4



A

0-1-2

-3-4



R

0-1-2

-3-4



S

0-1-2

-3-4



L

0-1-2

-3-4



O

0-1-2

-3-4



M

0-1



P

Fòrça gràcies pera tua collaboracion.